

Junior Achievement Latvija
Programmas un praktiskās mācību metodes Skolēnu mācību uzņēmumi (SMU)

NOLIKUMS
2018./2019.m.g.

1. Skolēnu mācību uzņēmumu (SMU) programmas vispārīgie Noteikumi

SMU nepieciešamības pamatojums	Eiropas Komisijas izvirzītais mērķis paredz, ka ikvienam jauniešiem pirms skolas absolvēšanas ir jānodrošina praktiska uzņēmējdarbības pieredze. Ar skolēnu mācību uzņēmumu programmu skolēniem ir iespēja piedāvāt vismaz vienu reizi praktiski izmēģināt uzņēmējdarbību, pirms viņi ir pabeiguši obligātās izglītības kursu. No 15 līdz 20 procentu skolēnu, kas piedalījušies skolēnu mācību uzņēmumu programmā vidusskolā, vēlāk izveido paši savu uzņēmumu. Tas ir apmēram trīs līdz piecas reizes vairāk nekā Latvijā kopumā.
SMU programma	Skolēnu mācību uzņēmums (SMU) ir skolēnu veidots un vadīts mācību uzņēmums, kura darbībai piemīt izglītojošs raksturs. SMU mācību nolūkos pilda īsta uzņēmuma funkcijas un darbojas reālā vidē - skolēni ražo un pārdod preces vai pakalpojumus. Skolēnu mācību uzņēmumiem nav juridiska statusa – tos Latvijā pārstāv tikai Junior Achievement Latvija , kura ir Junior Achievement Worldwide programmu licences īpašniece. Šī licence ietver arī Skolēnu mācību uzņēmumu programmu. SMU konsultē un atbalsta SMU konsultanti. Darbojoties šajā mācību programmā, skolēni iepazīstas un izpēta uzņēmējdarbības vadības pasauli un apgūst pilnīgi visu uzņēmējdarbības ciklu, sākot no idejas radīšanas līdz tās īstenošanai. SMU darbojas no 4 līdz 12 mēnešiem mācību gada laikā. Optimālais darbības laiks ir 9 mēneši. SMU praktisko mācību platformu JA Latvia piedāvā tikai JA Latvia dalībiskolām. Izglītības iestādes, kas ir noslēgušas sadarbības līgumu ar JA Latvia, izmanto piedāvātos mācību un metodiskos materiālus, kā arī piedalās SMU pasākumos CITS BAZĀRS - skolas, pilsētas, reģionālajā līmenī, konkursos, festivālos. Izmantojot vārdisko zīmi Skolēnu mācību uzņēmums (SMU, skolēnu mācību firmu, mācību uzņēmumu, minikompāniju un līdzīgus nosaukumus), atsaukties un saskaņot visas darbības ar Junior Achievement Latvija .
SMU programmas mērķis	Jaunas uzņēmēju paaudzes un nozares ekspertu veidošana, mācību procesā sasaistot teorētiskās zināšanas ar praksi.
SMU programmas uzdevumi	1. Skolēnu mācību uzņēmumu galvenais uzdevums ir radīt neliela mēroga reālu ekonomisko darbību, kur skolēnu vadītie uzņēmumi rada un pārdod īstus izstrādājumus un pakalpojumus, darbojoties aizsargātā vidē un pedagoģiskā nolūkā. 2. Lai varētu kļūt par veiksmīgiem uzņēmējiem, SMU programmas uzdevumi ir: 2.1. motivēt skolēnus veidot uzņēmumus un veicināt SMU darbību, attīstību, piesaistīt SMU konsultantus, rīkot izglītojošus seminārus, SMU pasākumus CITS BAZĀRS, festivālus, konkursus, kā arī izstrādāt mācību materiālus; 2.2. attīstīt un pilnveidot skolēnu prasmes pieņemt pārdomātus un pamatotus lēmumus, kas veicina personisko un sabiedrisko labklājību un sociālo atbildību; 2.3. veicināt skolēnu uzņēmību un atbildību un sekmēt skolēnu spējas inovatīvu ideju radīšanā; 2.4. iedvesmot skolēnus, lai viņi uzdrīkstas un grib vairāk sasniegt; 2.5. veidot sadarbību starp skolu, sabiedrību un darba vidi sekmīgai jauniešu integrācijai sabiedrībā. Skolēni, kas piedalās skolēnu mācību uzņēmumu programmā, attīsta savu spēju radīt jaunas idejas un tās īstenot; viņi mācās strādāt komandā, uzņemties iniciatīvu un atbildību; viņi gūst pieredzi, kā ir vadīt īstu uzņēmumu; viņi izprot, kā ekonomika un finanses var sekmēt projekta veiksmīgu realizāciju, un praktiskā veidā izmanto matemātikas, zinātnes, valodu, rakstīšanas, tehnoloģiju vai specializētas prasmes. 4. Gada laikā skolēni var piedalīties SMU pasākumos CITS BAZĀRS, konkursos un tirdzniecības pasākumos, kuros viņi demonstrē apgūto un prezentē savus sasniegumus. 5. Mācību gada beigās skolēni likvidē savu skolēnu mācību uzņēmumu.
SMU kā mācību metode	SMU mācību metode ir interaktīva mācību metode , kura vērsta uz apzinātu, mērķtiecīgu visu iesaistīto pušu mijiedarbību un līdzdarbošanos. SMU mācību metode ietekmē mācību satura attīstību, kas paver lielas improvizācijas iespējas pedagogam un skolēnam. Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija ir atzinusi šo mācību metodi un rekomendē to izglītības iestādēm kā uzņēmējspēju attīstošu un pilnveidojošu mācību metodi.
SMU mācību metodes mērķis	Skolēnu mācību uzņēmuma apmācībās izmanto pedagoģiska rakstura metodiku, kura izveidota, balstoties uz praktisku pieredzi, kura iegūta, vadot uzņēmuma izveides projektu mijiedarbībā ar ārējo vidi (t.i. komercdarbības pasauli vai vietējo sabiedrību). Attīstīt skolēniem uzņēmējspēju kompetenci - kā vienu no pamatkompetencēm, kura nepieciešama katram indivīdam personīgai izaugsmei un attīstībai, sociālai iekļaušanai un nodarbinātībai.
Dalībnieki/skaits	Programmā rekomendējam piedalīties 4.-12.klašu skolēniem un profesionālo mācību iestāžu audzēkņiem ar 2 – 5 skolēniem uzņēmumā (pamatsastāvā). SMU programmu uzsākt aicinām jau pirmsskolā un sākumskolā, izmantojot JA Latvia mācību un metodiskos materiālus.

2. Skolēnu mācību uzņēmumu (SMU) darbības principi

SMU darbības jomas un veidi	Skolēnu mācību uzņēmumi var izvēlēties darbības jomas, kas saistītas ar ražošanu, tirdzniecību un/vai pakalpojumu sniegšanu. Aizliegts veidot SMU, kas nodarbojas ar: • ieroču un munīcijas ražošanu un tirdzniecību; • tabakas izstrādājumu, alus un alkoholisko dzērienu ražošanu un tirdzniecību; • azartspēlēm un derībām; • apdrošināšanu, finanšu starpniecību un bankas pakalpojumiem; • operācijām ar nekustamo īpašumu; • autotransporta iegādi un tālākpārdošanu, kā arī komercpārveidpārveidus ar autotransportu vai citiem transporta līdzekļiem un veidiem; • preču/pakalpojumu pārpirkšanu bez pievienotās vērtības radīšanas šajā procesā. JA Latvia patur tiesības neļaut veikt SMU reģistrāciju, ja rodas šaubas par SMU plānotā produkta vai pakalpojuma atbilstību SMU programmas uzdevumiem. Ar pārtikas produktu un lauksaimniecības izstrādājumu ražošanu un tirdzniecību saistītu SMU atļauts veidot vispārējām un profesionālām izglītības iestādēm, kurām ir apstiprinātas PVD atļaujas produkta ražošanai vai pakalpojuma sniegšanai un to pieļauj skolas specifika (ir sertificētas virtuves, skolēniem ir sanitārās grāmatiņas utt.). SMU, kuri iesaistās pārtikas aprītē, kaut ko ražo vai audzē un pēc tam šo produkciju tirgo patērētājam, ir jāreģistrējas Pārtikas un veterinārajā dienestā (PVD). To paredz Pārtikas aprites uzraudzības likuma (1998.03.20) 5. panta 3. punkts. Organizējot savu darbu, ir jāievēro Eiropas Parlamenta un Padomes Regula Nr. 852/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par pārtikas produktu higiēnu, kas nosaka higiēnas prasības pārtikas aprītē. Uzņēmuma paškontroles sistēmas ietvaros jāizvērtē apdraudējumi, kas varētu nelabvēlīgi ietekmēt attiecīgo produktu, piemēram, pārvadāšanas un uzglabāšanas laikā, kā arī siltā laika ietekmē. Par atbilstošu produktu marķēšanu, lai patērētājs netiktu maldināts vai kā citādi sniegta nepatiesa informācija, tirgotājam jāievēro vispārējās prasības Latvijā izplatāmo pārtikas preču marķējumam. To nosaka Ministru kabineta 2004. gada 23. novembra noteikumi Nr. 964 „Pārtikas preču marķēšana”. Citus pārtikas nozari reglamentējošus normatīvos aktus piemēro, ja tajos ir noteiktas papildu prasības atsevišķu pārtikas preču marķējumam, to saturam, noformējumam vai izplatīšanas kārtībai. Aizliegts izplatīt pārtikas preces, kas neatbilst šo noteikumu prasībām. 2014. gada 13. decembrī stājusies spēkā Eiropas Parlamenta un padomes Regula Nr. 1169/2011 par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem. Sīkāk ar to iespējams iepazīties Eiropas Savienības tiesību aktu datu bāzē.
SMU darbības periods	1. oktobris, 2018 – 1. jūnijs, 2019 (uz iesnieguma pamata SMU darbības laiku var pagarināt).
	SMU dibināšanas secība: 1. Izglītības iestāde ir noslēgusi sadarbības līgumu ar JA Latvia (klūst par JA Latvia dalībsskolu). 2. Dalībsskolas skolotāji (ne tikai SMU konsultanti) reģistrējas www.jal.lv. 3. Dalībsskolas skolēni reģistrējas www.jal.lv, ievērojot JA Latvia datu aizsardzības privātuma politiku. 4. Reģistrācijas procesā skolēni ir piesaistīti konkrētam savas izglītības iestādes mācībspēkam, kuru paši izvēlās no reģistrētajiem skolotājiem savā izglītības iestādē. 5. Pēc reģistrācijas skolēni un skolotāji savos profilos var iepazīties ar mācību un metodiskajiem materiāliem par SMU darbības principiem, kā arī ar citiem JA Latvia programmu Nolikumiem. 6. Skolēni atbilstoši SMU mācību materiālos (<i>SMU rokasgrāmatā</i>) norādītajai kārtībai uzsāk SMU dibināšanas procesu, sākot ar idejas ģenerēšanu, komandas veidošanu. 7. Topošā SMU vadītājs no sava profila reģistrē SMU – aizpilda nepieciešamos lietvedības dokumentus, atzīmējot skolotāju, kurš kļūs skolēniem par SMU konsultantu, kā arī no sistēmā reģistrētajiem skolas skolēniem, pievieno potenciālos SMU dalībniekus. SMU dalībnieki savā profilā apstiprina, ka piekrīt darboties SMU. Visu SMU dalībnieku piekrišana darboties SMU ir apliecinājums, ka tiks ievēroti SMU darbības noteikumi. 8. Pamatskolas SMU profilā redzama SMU reģistrācijas apliecība, kuru apstiprina skolotājs no sava profila. Reģistrācijas apliecību apstiprina JA Latvia un to vajag izdrukāt, lai to papīra formātā apstiprinātu skolas direktors un skolotājs. 9. Vidusskolas SMU profilā redzama vietne, kurā ir iespēja aizpildīt Biznesa idejas pieteikumu, kuru apstiprina skolotājs. Pēc biznesa idejas pieteikuma apstiprināšanas SMU profilā redzama SMU reģistrācijas apliecība, kuru apstiprina skolotājs no sava profila. Reģistrācijas apliecību apstiprina JA Latvia un to vajag izdrukāt, lai to apstiprinātu skolas direktors un skolotājs. 10. SMU reģistrācijas apliecība ir jāglabā savā uzņēmumā un jāuzrāda pasākumos, kuros SMU piedalās.
SMU attīstība	SMU darbības laikā jāveic aktīva darbība, ražojot un realizējot preces un pakalpojumus. Jāpiedalās vismaz 2 SMU pasākumos CITS BAZĀRS (dažāda mēroga) ar mērķi pārdot vairāk preču un pakalpojumu. Mācību gada laikā ir jāizveido vismaz 2 SMU pasākuma CITS BAZĀRS atskaite, kuras apkopo SMU konsultants un kopsavilkumu par visiem SMU mācību gada beigās iesūta JA Latvia.
SMU likvidācija	SMU likvidāciju/SMU reorganizāciju var uzsākt no 1. aprīļa līdz 1. jūnijam. Likvidācijas dokumentus sagatavo pēc dotajiem ieteikumiem SMU rokasgrāmatā un iesniedz savam SMU konsultantam.

3. Skolēnu mācību uzņēmumu (SMU) aktivitātes un pasākumi

SMU semināri programmas īstenošanai	Lai attīstītu un pilnveidotu SMU darbību, katru mācību gadu tiek organizēti SMU izglītojoši un motivējoši praktiskie semināri "Skolēnu mācību uzņēmumu darbnīcas". Semināra laikā apskata tādas tēmas kā uzņēmējspēju nozīmi mūsdienu darba tirgū un Skolēnu mācību uzņēmumu programmas sniegtās iespējas jauniešu uzņēmējdarbības prasmju un zināšanu attīstīšanai, viedā ekonomika SMU. Seminārā laikā dalībniekiem tiek nodrošināts grupu darbs un radošie uzdevumi, kā arī jautājumu atbilžu sadaļa. Semināru mērķis: sekmēt inovatīvas uzņēmējdarbības attīstību Latvijā, kam piemīt izaugsmes potenciāls. Uzdevums: izglītot skolēnus un skolotājus SMU veidošanā un attīstībā, pievēršot sabiedrības uzmanību Skolēnu mācību uzņēmumiem kā uzņēmējspēju attīstošam procesam un veiksmes atslēgai uzņēmējdarbībā. SMU semināros piedalās ikviens skolēns, kurš ir nolēmis veidot SMU. Semināri notiek visos Latvijas reģionos – Vidzemē, Latgalē, Kurzemē, Zemgalē un Rīgas reģionā. Semināros skolotāji, konsultanti saņem ieteikumus, kā risināt SMU veidošanas un darbības jautājumus savās skolās. Semināru laikā klausītāji saņem arī informatīvos materiālus par SMU darbības posmiem, prezentācijas, iedvesmas lekcijas. Semināru norises laiks ir septembris.
JA Latvija Uzņēmējdarbības iedvesmas konference 2018 - #Uzdrīksties uzvarēt!	Kīpsalas izstāžu halle Nr. 1, Kīpsalas iela 8, Rīga. Konference Uzdrīksties uzvarēt oktobrī vienkopus pulcē gan jaunos uzņēmējus, gan dažādu nozaru ekspertus, kuri dalās pieredzē un ieteikumos par pirmajiem soļiem uzņēmējdarbībā, tai skaitā komunikāciju un iespējām tikt pamanītiem. 2500 dalībnieki no Latvijas skolām aicināti uz konferenci. Pasākuma mērķis ir mudināt Latvijas jauniešus pievērsties uzņēmējdarbībai. JA Latvija īstenotās programmas ir stabils atspēriens punkts uzņēmējdarbības uzsākšanai, par ko liecina tas, ka katru gadu daļa skolēnu mācību uzņēmumu pārtop reālos uzņēmumos, kas gūst panākumus ne vien Latvijas, bet arī Eiropas mērogā. Pieteikšanās www.jal.lv
SMU pasākumi CITS BAZĀRS	Mērķis: uzņēmējspēju, t.sk. prezentācijas un pārdošanas prasmes attīstīšana jauniešiem, kas piedāvā iespējas praktiski realizēt savu SMU produkciju, pilnveidot mārketinga zināšanas praksē. Galvenais uzvars liekams uz piedāvāto produktu pasākumā CITS BAZĀRS un pārdošanas prasmēm. SMU pasākumi CITS BAZĀRS notiek skolās, reģionu pilsētās, republikas pilsētās. SMU pasākumos var piedalīties tikai reģistrētie un aktīvie SMU. Pasākumos skolēni iejūtas tirgotāju lomā un piedalās stratēģisku lēmumu pieņemšanā, pārdojot savu SMU saražoto produkciju vai pakalpojumus. Norēķini ar klientiem tiek veikti ar naudu un kā attaisnojošo dokumentu izmanto JA Latvija kvītis. Pēc SMU pasākumiem CITS BAZĀRS ir jāaizpilda SMU pasākuma CITS BAZĀRS atskaite. SMU pasākuma CITS BAZĀRS īsteno JA Latvija sadarbībā ar JA Latvija dalībiskolu skolotājiem. Katrā reģionālā, valsts mēroga un starptautiska mēroga SMU pasākumā darbojas žūrijas komisija un labākie SMU iegūst diplomas dažādās nominācijās: Sociāli atbildīgs SMU, Labākais stends, Inovatīva biznesa ideja, Labākā pārdošanas komanda, Labākā dāvana, Komerciālākais produkts un uz zināšanām balstīts SMU utml. Dalība SMU pasākumos CITS BAZĀRS notiek saskaņā ar SMU pasākuma CITS BAZĀRS Nolikumu.
JA Latvija Jauno uzņēmēju dienas - SMU Valsts mēroga fināls	Mērķis: praktisko uzņēmējdarbības apmācību novērtējums visās izglītības pakāpēs, centrējot uz skolēnu spēju attīstību praktiskā pasākumā - noticēt pašam sev, mācīties uzņemties atbildību, attīstīt radošumu, darboties kā vienota SMU dalībniekam, prezentējot SMU kā uzņēmumu potenciālajam investoram. SMU Valsts mēroga finālā piedalās līdz 20 SMU vidusskolu grupā un līdz 15 SMU pamatskolu grupā. Valsts mēroga finālam SMU var pieteikties tikai vienu reizi pamatskolas un vienu reizi vidusskolas grupā. Ja SMU nākošajā mācību gadā, pēc dalības valsts mēroga finālam, turpina attīstīt savu SMU produktu, tad valsts mēroga finālam SMU nekvalificējas. Ja SMU dalībnieki izveido nākošajā mācību gadā cita veida SMU, tad ar jauno SMU var kvalificēties valsts mēroga finālam, atbilstoši konkursa kritērijiem. Atkārtoto SMU dalībnieku pieteikšanos SMU valsts mēroga finālam izvērtē, ņemot vērā jaunizveidotā SMU izaugsmes potenciālu. Pieteikšanās SMU Valsts mēroga finālam notiek līdz mācību gada 15. aprīlim, vidusskolas un pamatskolas grupā iesniedzot SMU gada ziņojumu un aizpildot pieteikuma anketu SMU finālam. Informācija par atlasītiem pretendentiem paziņošana www.jal.lv sadaļā Aktualitātes. SMU valsts mēroga finālā nosaka konkursa "Gada labākais SMU" uzvarētājus.
Dalība Starptautiskajā SMU festivālā (ISCF) Latvijā	Mērķis: veicināt SMU izaugsmes iespējas un pieredzes apmaiņu ar citu valstu skolēnu mācību uzņēmumiem. Skolēnu mācību uzņēmumu festivāls notiek mācību gada aprīlī un pulcē vairāk nekā 400 dalībniekus no vairāk kā 10 Eiropas valstīm. Festivāla laikā katram uzņēmumam jāprezentē savas biznesa idejas un paveiktais, pārliecinot žūriju un apmeklētājus par savas preces vai pakalpojuma vērtību un kvalitāti. Latviju festivālā pārstāv vismaz 3-20 skolēnu mācību uzņēmumu pārstāvji. Festivāla laikā notiek skolēnu mācību uzņēmumu konsultantu, mentoru Starptautiskā konference.
Dalība Eiropas SMU konkursā un gadatirgos, SMU inovācijas nometnēs	Mērķis: veicināt SMU kvalitātes attīstību un eksportspēju Eiropā. Katru gadu JA Eiropas sadarbības partneri piedāvā SMU iespējas papildināt savas zināšanas un praktiskās iemaņas uzņēmējdarbībā citās Eiropas valstīs, piedaloties SMU pasākumos JA Marketplace. Latvijas skolēni piedalās arī tādos pasākumos kā Enterprise without borders. SMU ir iespēja sadarboties ar citu valstu SMU un sava uzņēmuma produktus tirgot arī Starptautiskajā SMU internetveikalā. JA Europe Company of the Year Competition ir Eiropas līmeņa SMU fināls, kurā Latviju pārstāv viens vidusskolas posma SMU – Valsts mēroga fināla uzvarētājs.

JA Latvija skolēnu mācību uzņēmumu KONKURSS
„Gada labākais skolēnu mācību uzņēmums pamatskolas un vidusskolas grupās”

2018./2019.m.g.
NOLIKUMS

Valsts mēroga SMU konkursa fināls

Par konkursu	Konkurss ir JA Latvija SMU programmas absolventu sasniegumu izvērtējums valsts līmenī. Labāko SMU dalībnieki ar lepnumu iepazīstina žūrijas komisiju ar savu skolēnu mācību uzņēmumu un tā darbības rezultātiem.														
Konkursa mērķis	Demonstrēt praktiskās uzņēmējdarbības mācību rezultātus un SMU programmas ietekmi uz skolēniem uzņēmējspēju kompetenču attīstīšanā un pilnveidošanā.														
Konkursa vērtēšana: žūrijas komisijas darbs	Konkurss “Valsts mēroga SMU pamatskolas un vidusskolas fināls” ir JA Latvija SMU programmas gada izvērtējums. Konkursa norisi izvērtē neatkarīga žūrijas komisija pēc noteiktiem kritērijiem, kuras sastāvā ir gan uzņēmēji, gan arī dažādu augstskolu mācītāji. JA Latvija Valsts mēroga SMU fināls ir ne tikai biznesa konkurence jauniešiem. Šajā konkursā jāsabalansē biznesa sasniegums komandā kopumā ar katra jaunieša individuālās personības attīstību. Tāpēc, lai komanda uzvarētu, nav tikai jānodibina finansiāli veiksmīgs uzņēmums vai jārada aizraujošs produkts vai pakalpojums - uzņēmuma dalībniekiem ir arī jāpierāda, ka viņi saprot, kā un kāpēc visai sabiedrībai ir svarīgs izveidotais SMU, jāparedz atšķirības un līdzības starp savu Skolēnu mācību uzņēmumu un reāliem uzņēmumiem reālā tirgū. Žūrija meklēs pierādījumus, ka SMU ir ieguvis pieredzi uzņēmējdarbībā mācību gada laikā un saprot savu vietu tajā, nevis uzskata šo savu darbību skolēnu mācību uzņēmumā par kārtējo projektu vai pētniecības darbu bez nākotnes perspektīvas savam uzņēmumam.														
Vērtēšanas posmi un kritēriji	Vidusskolas SMU tiks vērtēti 4 posmos: 1) SMU gada ziņojums; 2) biznesa prezentācija latviešu valodā; 3) intervijas ar žūrijas komisiju pie izstādes stenda; 4) individuālās intervijas ar žūrijas komisiju (darba valoda – latviešu un angļu). Pamatskolas SMU tiek vērtēti 3 posmos: 1) SMU gada ziņojums; 2) intervijas ar žūrijas komisiju pie izstādes stenda; 3) biznesa prezentācija latviešu valodā.														
Pamatskolas skolēnu mācību uzņēmumi	Vērtēšanas 1. posms (pamatskolas grupa) SKOLĒNU MĀCĪBU UZŅĒMUMA GADA ATSKAITE (maks. 20 punkti) SMU gada atskaite iesniegta elektroniski izvērtēšanai pirms SMU fināla. SMU finālā Gada atskaitei jāatrodas standā - izdrukātā papīra formātā, glīti noformētāi. Mērķis: SMU gada atskaite parāda skolēnu mācību uzņēmuma darbību mācību gada laikā – vai plānotais ir sasniegts gan finanšu jomā, gan arī savstarpēji darbojoties komandā. SMU gada atskaite netiešā veidā parāda, vai, darbojoties SMU, dalībnieki ir ieguvuši jaunas prasmes, pilnveidojuši savas uzņēmējdarbības kompetences, par to liecina veiksmīga darbība skolēnu mācību uzņēmumā, galvenokārt, īstenojot biznesa ideja komandā. <table border="1"><thead><tr><th>Kritēriji</th><th>Maks. punktu skaits</th></tr></thead><tbody><tr><td>Ziņojuma saturs kopumā ir saprotams un pārliecinošs</td><td>10</td></tr><tr><td>Produkta/pakalpojuma apraksts ir saprotams</td><td>10</td></tr><tr><td>Kopējais punktu skaits</td><td>20</td></tr></tbody></table> Vērtēšanas 2. posms (pamatskolas grupa) BIZNESA PREZENTĀCIJA (maks. 20 punkti) Valoda – latviešu. Ilgums – 4 minūtes. Formāts – powerpoint (.ppt). Slaidu izmērs 16:9. Mērķis: biznesa prezentācija sniedz iespēju skolēniem demonstrēt, cik veiksmīgi komanda spēj prezentēt savu uzņēmumu žūrijas komisijai. Prezentācijā jāapkopo svarīgākie SMU sasniegumi, iegūtā pieredze. Jānorāda, ko dalībnieki ir ieguvuši no SMU programmas. Žūrijas komisija pievērsīs uzmanību jauniešu izpratnei par to, kāda pieredze iegūta dažāda līmeņa SMU pasākumos CITS BAZĀRS. <table border="1"><thead><tr><th>Kritēriji</th><th>Maks. punktu skaits</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prezentācijas saturs/struktūra</td><td>20</td></tr><tr><td>Kopējais punktu skaits</td><td>20</td></tr></tbody></table> Katrai komandai ir 4 minūtes, lai prezentētu savu biznesu. Visām ar prezentāciju saistītām darbībām (papildus mūzika, video) jābūt iekļautām prezentācijai atvēlētajā laikā. Pēc 4 minūtēm prezentācija tiks pārtraukta.	Kritēriji	Maks. punktu skaits	Ziņojuma saturs kopumā ir saprotams un pārliecinošs	10	Produkta/pakalpojuma apraksts ir saprotams	10	Kopējais punktu skaits	20	Kritēriji	Maks. punktu skaits	Prezentācijas saturs/struktūra	20	Kopējais punktu skaits	20
Kritēriji	Maks. punktu skaits														
Ziņojuma saturs kopumā ir saprotams un pārliecinošs	10														
Produkta/pakalpojuma apraksts ir saprotams	10														
Kopējais punktu skaits	20														
Kritēriji	Maks. punktu skaits														
Prezentācijas saturs/struktūra	20														
Kopējais punktu skaits	20														

Prezentācijas saturs/struktūra:

- ievads (informācija par SMU, dalībniekiem, skolu, darbības veidu);
- produkta apraksts;
- pieredze SMU pasākumos CITS BAZĀRS;
- noslēgums (piemēram, kopsavilkums).

Prezentācijas pasniegšanas veids un audiovizuālie līdzekļi

- ▲ Prezentācijas stils ir biznesa, taču komanda var izmantot dažādus pasniegšanas veidus.
- ▲ Prezentācijas laikā komandai ir jāprezentē arī savs komandas gars, jāsadarbojas un jāatbalsta vienam otru. Jārada iespaids, ka prezentē viena komanda, nevis atsevišķi indivīdi.
- ▲ Visi vizuālie materiāli, piemēram, attēli, simboli, paraugu attēli, atslēgas vārdi, ir papildinājums tam, ko pasaka prezentācijas laikā, nevis atkātojums tam, par ko tiek runāts.

Vērtēšanas 3. posms (pamatskolas grupa)

INTERVIJAS AR ŽŪRIJAS KOMISIJU PIE IZSTĀDES STENDA (maks. 50 punkti)

Valoda – latviešu, ar iespējamām žūrijas komisijas jautājumiem angļu valodā.

Mērķis: intervijas pie SMU stenda dod iespēju jauniešiem demonstrēt, cik efektīvi komanda spēj prezentēt savu biznesu un kādas ir komandas pārdošanas prasmes, SMU pasākumā CITS BAZĀRS pārdojot savu produktu potenciālajam pircējam.

Kritēriji	Maks. punktu skaits
Vizuālais noformējums (arī mārketinga elementi) un tā unikalitāte	10
Produkts (produktu daudzums nav būtisks, bet gan atvesto paraugu kvalitāte)	10
Pārdošanas prasmes un zināšanas par produktu un uzņēmumu	20
Komandas gars	10
Kopējais punktu skaits	50

Vizuālais noformējums:

- ▲ stendam ir jābūt pārskatāmam;
- ▲ stenda vizuālajam noformējumam jāaskan un jārada saikne ar uzņēmuma produktu;
- ▲ jābūt pieejamiem kvalitatīviem izdales materiāliem (uz visiem materiāliem jābūt JA Latvija un/vai SMU programmas logo);
- ▲ papildus vērā tiks ņemta radoša pieeja stenda noformējumā;
- ▲ stenda jābūt redzamai SMU reģistrācijas apliecībai.

Pārdošanas prasme un zināšanas par produktu:

- ▲ komandai ir jāparāda, cik efektīga pārdošanas komanda viņi ir un kā piesaista dažāda tipa potenciālos klientus.
- ▲ visai komandai ir pilnībā jāpārzina produkts un uzņēmums, jāprot par to pastāstīt.
- ▲ stenda noformējums (informācija un plakāti, izdales materiāli) ir jāizmanto kā palīg līdzeklis produkta un uzņēmuma prezentēšanā klientam;
- ▲ vai uzņēmums ir gatavs pielāgoties klientu prasībām;
- ▲ vai komanda ir spējīga pārliecināt klientu un likt viņam iegādāties uzņēmuma produktu;
- ▲ svarīgi ir atcerēties, ka pārdevējs māk ne tikai runāt, bet arī ieklausīties pircēja stāstītajā.

Komandas gars:

- ▲ komandas biedriem ir jāpalīdz un jāatbalsta vienam otru prezentācijas laikā.

Vērtēšanas 1. posms (vidusskolas grupa)

SKOLĒNU MĀCĪBU UZŅĒMUMA GADA ZIŅOJUMS (maks. 50 punkti)

SMU gada ziņojums iesniegts elektroniski izvērtēšanai pirms SMU fināla.

SMU finālā Gada ziņojumam jāatrodas stendā - izdrukātam papīra formātā, glīti noformētam.

Gada ziņojumus padziļināti vērtē Latvijas Universitātes Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes ekspertu komanda.

Mērķis: SMU gada atskaite parāda skolēnu mācību uzņēmuma darbību mācību gada laikā – vai plānotais ir sasniegts gan finanšu jomā, gan arī savstarpēji darbojoties komandā. SMU gada atskaite netiešā veidā parāda, vai, darbojoties SMU, dalībnieki ir ieguvuši jaunas prasmes, pilnveidojuši savas uzņēmējdarbības kompetences, par to liecina veiksmīga darbība skolēnu mācību uzņēmumā, galvenokārt, īstenojot biznesa ideja komandā.

Kritēriji	Maks. punktu skaits
Ziņojuma saturs kopumā ir saprotams un pārliecinošs	10
Produkta/pakalpojuma apraksts ir saprotams, vērsts uz attīstību	10
SMU darbojās kā komanda (Ziņojumu veidoja visa SMU komanda)	10
Finanšu rādītāji ir skaidri nolasāmi un patiesi	10
Gada ziņojuma dizains piesaistīja uzmanību	10
Kopējais punktu skaits	50

**Vidusskolas
skolēnu
mācību
uzņēmumi**

Gada ziņojuma saturs:

- ▲ iepazīstināt ar ļoti profesionālu uzņēmuma ziņojumu, kas uzreiz pārliecina žūriju;
- ▲ skaidrs kopsavilkums, kas labi iepazīstina ar uzņēmuma un komandas attīstību, ņemot vērā klientu ieteikumus;
- ▲ pievilcīgs un informatīvs dizains, ieskaitot arī rakstisko tekstu;
- ▲ spēcīgi, nozīmīgi paziņojumi, kas veidoti tā, lai piesaistītu lasītāju uzmanību.

Vērtēšanas 2. posms (vidusskolas grupa)

BIZNESA PREZENTĀCIJA (maks. 50 punkti)

Valoda – latviešu. Ilgums – 4 minūtes. Formāts – powerpoint (.ppt). Slaidu izmērs 16:9.

Mērķis: biznesa prezentācija sniedz iespēju skolēniem demonstrēt, cik veiksmīgi komanda spēj piesaistīt potenciālo biznesa partneri (investoru, izplatītāju), prezentējot savu uzņēmumu un biznesa ideju publikas priekšā.

Prezentācijā jāapkopo svarīgākie SMU sasniegumi, iegūtā pieredze. Jāatspoguļo SMU veiksmes un arī neveiksmes, ar kādiem izaicinājumiem SMU darbības laikā ir saskārušies dalībnieki, kā atrisinājuši tos. Jānorāda, ko dalībnieki ir ieguvuši no SMU programmas. Svarīgi ir atcerēties, ka šī nav produkta prezentācija, bet gan biznesa prezentācija investoriem vai potenciāliem biznesa partneriem. Prezentācijai ir jābūt interesantai skatītājiem. Žūrijas komisija pievērsīs uzmanību inovācijām un to veiksmīgai izmantošanai kopējā uzņēmuma attīstībā, kā arī uz jauniešu izpratni par to, ka uzlabojumi un inovācijas uzņēmuma attīstībā ir nozīmīgas veiksmīgam biznesam.

Kritēriji	Maks. punktu skaits
Prezentācijas saturs/struktūra	20
Audiovizuālā sasaiste, pasniegšanas tehnika, izpildījums komandā, klātbūtnes efekts ar skatītāju	20
Originalitāte	10
Kopējais punktu skaits	50

Katrai komandai ir **4 minūtes**, lai prezentētu savu biznesu. Visām ar prezentāciju saistītām darbībām (papildus mūzika, video) jābūt iekļautām prezentācijai atvēlētajā laikā. Pēc 4 minūtēm prezentācija tiks pārtraukta.

Prezentācijas saturs/struktūra:

- ievads (informācija par SMU, dalībniekiem, skolu, darbības veidu, SMU misiju/uzdevumu);
- produkta apraksts;
- pieredze SMU darbībā (veiksmes, neveiksmes, izaicinājumi un kā tie pārvarēti, gūtā pieredze);
- finanses (ieņēmumi, izdevumi, peļņa, pārdotais apjoms);
- noslēgums (piemēram, kopsavilkums).

Prezentācijas laikā SMU ir jāpārliecina žūrijas komisijas pārstāvji, ka tieši viņu SMU ir vispiemērotākais, lai tiktu izvirzīts dalībai Eiropas SMU finālā.

Prezentācijas pasniegšanas veids un audiovizuālie līdzekļi:

- ▲ prezentācijas stils ir biznesa, taču komanda var izmantot dažādus pasniegšanas veidus;
- ▲ prezentācijas laikā komandai ir jāprezentē arī savs komandas gars, jāsadarbojas un jāatbalsta viens otru. Jārada iespaids, ka prezentē viena komanda, nevis atsevišķi indivīdi;
- ▲ visi vizuālie materiāli, piemēram, attēli, simboli, paraugu attēli, atslēgas vārdi, ir papildinājums tam, ko pasaka prezentācijas laikā, nevis atkātojums tam, par ko tiek runāts;
- ▲ īpaša uzmanība jāpievērš tam, kā tiek pasniegti finanšu dati. Daudz vieglāk tie ir uztverami, ja tiek pasniegti radošā un visiem saprotamā veidā.

Vērtēšanas 3. posms (vidusskolas grupa)

INTERVIJAS AR ŽŪRIJAS KOMISIJU PIE IZSTĀDES STENDA (maks. 50 punkti)

Valoda – latviešu ar iespējamiem žūrijas komisijas jautājumiem angļu valodā.

Mērķis: intervijas pie SMU stenda dod iespēju jauniešiem demonstrēt, cik efektīvi komanda spēj prezentēt savu biznesu un kādas ir komandas pārdošanas prasmes, SMU pasākumā CITS BAZĀRS pārdodot savu produktu potenciālajam pircējam.

Kritēriji	Maks. punktu skaits
Vizuālais noformējums (arī mārketinga elementi) un tā unikalitāte	10
Produkts (produktu daudzums nav būtisks, bet gan atvesto paraugu kvalitāte)	10
Pārdošanas prasmes un zināšanas par produktu un uzņēmumu	20
Komandas gars	10
Kopējais punktu skaits	50

Vizuālais noformējums:

- ▲ stendam ir jābūt pārskatāmam;
- ▲ stenda vizuālajam noformējumam jāaskan un jārada saikne ar uzņēmuma produktu;
- ▲ jābūt pieejamiem kvalitatīviem izdales materiāliem (uz visiem materiāliem jābūt JA Latvija un/vai SMU programmas logo);
- ▲ papildus vērā tiks ņemta radoša pieeja stenda noformējumā;
- ▲ stendā jābūt redzamai SMU reģistrācijas apliecībai.

Pārdošanas prasme un zināšanas par produktu:

- ▲ komandai ir jāparāda, cik efektīga pārdošanas komanda viņi ir un kā piesaista dažāda tipa potenciālos klientus;
- ▲ visai komandai ir pilnībā jāpārzina produkts un uzņēmums un jāprot par to pastāstīt;
- ▲ stenda noformējums (informācija un plakāti, izdales materiāli) ir jāizmanto kā palīg līdzeklis produkta un uzņēmuma prezentēšanā klientam;
- ▲ vai uzņēmums ir gatavs pielāgoties klientu prasībām;
- ▲ vai komanda ir spējīga pārliecināt klientu un likt viņam iegādāties uzņēmuma produktu;
- ▲ svarīgi ir atcerēties, ka pārdevējs māk ne tikai runāt, bet arī ieklausīties pircēja stāstītajā.

Komandas gars:

- ▲ komandas biedriem ir jāpalīdz un jāatbalsta vienam otru prezentācijas laikā.

Vērtēšanas 4. posms (vidusskolas grupa)

PANEĻINTERVIJAS AR ŽŪRIJU (maks. 60 punkti)

Valoda – latviešu, ar atsevišķiem jautājumiem angļu valodā.

Mērķis: Panelintervijas sniedz iespēju jauniešiem parādīt gan savas individuālās spējas un prasmes, gan komandas kopējās, kā arī to kā šīs spējas un prasmes tiek pielietotas Skolēnu mācību uzņēmumā.

Panelinterviju laikā ir iespēja sniegt žūrijai atbildes uz jautājumiem, kuri līdz šim ir palikuši neatbildēti, kā arī vēl pēdējā iespēja pārliecināt par sava uzņēmuma ilgtspējīgumu, attīstību un komandas darbu.

Kritēriji	Maksimālais punktu skaits
Personīgo prasmju attīstība	10
Pienākumu sadale un komandas gars	10
Kompetence nosaukt SMU finanšu datus (apgrozījums, algas, nodokļi, ziedojumi, peļņa)	10
Spēja izskaidrot un demonstrēt izpratni par to kā darbojas bizness vai savu SMU sasaistīt ar reālu uzņēmējdarbību	10
Spēja piemērot apgūto jaunās situācijās, problēmu risināšanā	10
Spēja objektīvi pamatot savu viedokli gan latviešu, gan angļu valodā.	10
Kopējais punktu skaits	60

Junior Achievement Latvija
Radošuma un finanšu pratības konkursa
„Biznesa pasaka 2019” 5. - 9. klasēm
Nolikums

Programma	Konkurss „Biznesa pasaka” ir ekonomikas un finanšu pratības izpratnes konkurss pamatskolas skolēniem, kura norise veicina jaunrades procesu un praktiski izmantot apgūtos ekonomiskos jēdzienus savā radošajā darbā. Skolotājiem konkursu iesakām integrēt pamatskolas sociālo zinību, latviešu valodas un literatūras, svešvalodu, vizuālās mākslas, darbmācības, informātikas stundās vai fakultatīvu nodarbībās. Konkursa pasaku sāk rakstīt pirmajā mācību semestrī, bet pasakas prezentāciju – novērtēšanu veic 2. mācību semestrī. Labākās pasakas iesakām prezentēt kā uzdevumus, kur uzsvars tiek likts ne tikai uz radošo darbību, bet arī ar iesaistīto ekonomisko jēdzienu pielietojumu.
Mērķis	Rosināt skolēnu apzināties sevi gan kā patērētāju, gan kā nākošo uzņēmēju, lai apgūtās ekonomiskās likumsakarības spētu pielietot dažādās dzīves situācijās un iekļaut tās pasakas sižetā.
Dalībnieki	5.- 6. un 7.- 9. klašu skolēni.
Konkursa uzdevumi	I Skolēns vai skolēnu grupa (3 skolēni) izveido Biznesa pasaku ar laimīgām beigām. Biznesa pasaka jāveido, lai tajā parādītos skolēna izpratne ar naudu saistītos jautājumos, lai pasakas personāžs izprot kā pārvaldīt ienākumus un izdevumus, kā veidot ieguldījumus un ko darīt saistību gadījumā. Biznesa pasakā ar ekonomisko pratību sasaistāma ir prasme un gudrība nopelnīt naudu – atrast labu darbu, vai uzsākt un attīstīt uzņēmējdarbību. Finanšu pratība ir zināšanu apguves procesā iegūtu spēju izprast ar naudu saistītus jautājumus, pārvaldīt ienākumus un izdevumus, ieguldījumus un saistības. II Skolēns vai skolēnu grupa veido kādu no piedāvātajām tēmām: 1.tēma. Ražotājs ekonomikā mudina skolēnu apzināties īpašības, kas nepieciešamas veiksmīgam uzņēmējam un pārdomāti izmantot peļņu, lai vairotu savu pamatkapitālu. Pasaku tēma tapusi sadarbībā ar LR Finanšu ministriju, kurā aicinām rakstīt pasaku: “Ja neesi godprātīgs- #Atrāpies!” Vārds izsaukmes formā, kas simbolizē neļaušanos un pretestību krāpniecībai. Tiek izmantots arī kā aicinājums. Skatīt vēl: godprātīgs, neviltots, atbildīgs, #FraudOff! Aicinājums sabiedrībai izpētīt un apdomāt pirms uzķerties, izziņāt, pirms kļūt par krāpšanas upuri, kļūt kritiskākiem un izvērtēt riskus – gan tos, kas var rasties individuāli, gan tos, kuri pastāv valstiskā mērogā, ja tiek veicināta un tolerēta krāpšanās un ēnu ekonomika. 2.tēma. Patērētājs ekonomikā, kas vērs skolēna uzmanību tēmai, kā gudri tērēt un pārdomāti izmantot savus ienākumus turpmākiem mērķiem: Kā saplānot budžetu? Ko darīt ar nopelnīto naudu? Vai veidot uzkrājumus? III Maksimālais darba apjoms divas A4 lapas, kā arī var veidot ilustrācijas, skolotāju vai vietējā sabiedrībā pazīstamu cilvēku pasaku lasījumus vai citādi bagātināt savu pasaku. Pasaku jāiesniedz elektroniskā un papīra formātā. Elektroniski skolas iesniedz visus darbus, bet papīra formātā ne vairāk kā 20 radošākos, vizuāli un saturiski noformētos darbus, kuri skolas mēroga izstādē ir izpelnījušies atzinību.
Programmā apgūtās prasmes un iemaņas:	- Savas un citu rīcības vērtēšanas un izskaidrošanas prasmes, - lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasmes, - sadarbības prasmes veidojot pasaku, - otra domu uzklausīšana, savu ideju piedāvāšana uzdevuma risinājumam, - prasme pastāstīt par kopīgi paveikto, - nepieciešamās informācijas iegūšanas prasmes, - personiskās dzīves prasmi, - cēloņu un sekas saskatīšanas prasmi, - sava viedokļa paušanas prasmi.
Konkursa darbības periods	Izsludināšana: 2017. gada 1. novembris. Darbu iesniegšanas termiņš: no 2018.gada 15.janvāra līdz 22.martam. Pasaku iesūta elektroniski ŠEIT Papīra formātā darbu sūta pa pastu, norādot: darba nosaukums, vārds, uzvārds, klase, skola, darba vadītājs (skolotājs), kontaktārunis, e-pasts. Pasta adrese: JA Latvija konkursam "Biznesa pasaka", Ūdens iela 12-21, Rīga, LV-1007 Finālistu paziņošana: 2018.gada 4.maijs. Noslēguma pasākums: 2018.gada 18.maijā. Katrā vecuma grupā no katra Latvijas reģiona tiks izvirzīti un apbalvoti līdz trim labākajiem biznesa pasaku autoriem (kopā max 30 pasaku autori).
Konkursa sadarbības partneri	Latvijas Banka, LR Saeima, LR Finanšu ministrija, LR Izglītības un zinātnes ministrija, Latvijas Valsts meži, LEAF, Rīgas Nacionālais Zooloģiskais dārzs, TALLINK u.c.
Balvu fonds	JA Latvija sadarbības partneru balvas (biznesa literatūra un citas balvas)
Kontakinformācija	JA Latvija programmu direktore Inga Bolmane, T. 22070040, e pasts: inga@jal.lv

Junior Achievement Latvia Radošuma un finanšu pratības konkursa „Mana vārdnīciņa” 1. - 4. klasēm Nolikums 2018

Mērķis	Skolēnu gatavība pieņemt un īstenot sociāli atbildīgus lēmumus personiskajā dzīvē.																																															
Uzdevums	Izprast būtiskākos ekonomiskos jēdzienus un būt gatavam diskutēt par tiem ar vecāka gada gājuma cilvēkiem. 1. Izveidot savu vārdnīcu. Skolēni. Vārdnīciņā skolēni saviem vārdiem skaidro sociālo zinību programmas ietvaros apgūtos ekonomiskos jēdzienus. Vārdnīciņā tiek apkopoti netradicionālākie jēdzienu skaidrojumi, bērnu vārdiem izteiktie, nevis no grāmatas pārrakstītie. Vecāki, vecvecāki. Lai labāk izprastu ekonomiskos jēdzienus un to praktisko pielietojumu dzīvē, vārdnīciņā ir izveidota sadaļa arī skolēnu vecākiem un vecvecākiem(vai citiem dažādu paaudžu cilvēkiem): kā viņi skaidro dotos ekonomiskos jēdzienus no savas praktiskās dzīves pieredzes! Citu paaudžu skaidrojums svarīgs skolēna darba izvērtēšanai! Atcerieties, ka konkursā uzvar ne jau pareizāk skaidrotie termini, bet trāpīgākie skaidrojumi, kas liecina par bērna skatījumu uz pasauli, tādi, no kuriem var mācīties arī pieaugušie! Skolēna darbā vērtēts tiek gan skaidrotā termina pareizība un patstāvīgums (individuālais bērna viedoklis), gan papildus sniegtie piemēri vai paskaidrojoši zīmējumi. Pārējo paaudžu sniegtie ekonomisko terminu skaidrojumi tiek vērtēti atsevišķi un to vērtējums papildina skolēna darba vērtējumu.																																															
Skaidrojamie ekonomiskie jēdzieni	Skaidrojamie ekonomiskie jēdzieni pa klašu grupām: Skolēns skaidro, vecāki skaidro, vecvecāki skaidro (ar piemēriem un zīmējumiem) <table><tr><th>1.klasei</th><th>2. klasei</th><th>3.klasei</th><th>4.klasei</th></tr><tr><td>Ģimene</td><td>Nauda</td><td>Ekonomika</td><td>Sabiedrība</td></tr><tr><td>Atbildība</td><td>Kabatas nauda</td><td>Ārvalstis</td><td>Ienākumi</td></tr><tr><td>Pienākums</td><td>Monēta</td><td>Banka</td><td>Izdevumi</td></tr><tr><td>Darbs</td><td>Patērētājs</td><td>Bankomāts</td><td>Biznesa ideja</td></tr><tr><td>Alga</td><td>Uzņēmējs</td><td>Norēķinu karte</td><td>Nodokļi</td></tr><tr><td>Profesija</td><td>Tirgus</td><td>Veikals</td><td>Reklāma</td></tr><tr><td>Darbarīki</td><td>Izvēle</td><td>Peļņa</td><td>Ražošana</td></tr><tr><td>Darba apģērbs</td><td>Lēmums</td><td>Ģimenes budžets</td><td>Līderis</td></tr><tr><td>Vajadzības</td><td>Cena</td><td>Ēnu diena</td><td>Skolēnu mācību uzņēmums</td></tr><tr><td>Vēlmes</td><td>Uzņēmums</td><td>Labklājība</td><td>Finanses</td></tr></table>				1.klasei	2. klasei	3.klasei	4.klasei	Ģimene	Nauda	Ekonomika	Sabiedrība	Atbildība	Kabatas nauda	Ārvalstis	Ienākumi	Pienākums	Monēta	Banka	Izdevumi	Darbs	Patērētājs	Bankomāts	Biznesa ideja	Alga	Uzņēmējs	Norēķinu karte	Nodokļi	Profesija	Tirgus	Veikals	Reklāma	Darbarīki	Izvēle	Peļņa	Ražošana	Darba apģērbs	Lēmums	Ģimenes budžets	Līderis	Vajadzības	Cena	Ēnu diena	Skolēnu mācību uzņēmums	Vēlmes	Uzņēmums	Labklājība	Finanses
1.klasei	2. klasei	3.klasei	4.klasei																																													
Ģimene	Nauda	Ekonomika	Sabiedrība																																													
Atbildība	Kabatas nauda	Ārvalstis	Ienākumi																																													
Pienākums	Monēta	Banka	Izdevumi																																													
Darbs	Patērētājs	Bankomāts	Biznesa ideja																																													
Alga	Uzņēmējs	Norēķinu karte	Nodokļi																																													
Profesija	Tirgus	Veikals	Reklāma																																													
Darbarīki	Izvēle	Peļņa	Ražošana																																													
Darba apģērbs	Lēmums	Ģimenes budžets	Līderis																																													
Vajadzības	Cena	Ēnu diena	Skolēnu mācību uzņēmums																																													
Vēlmes	Uzņēmums	Labklājība	Finanses																																													
Dalībnieki	Pamatskolas 1.- 2. un 3.- 4. klašu skolēni, kurī apgūst sociālo zinību mācību priekšmetu. Vārdnīciņu var veidot 1 skolēns ar vecākiem, vecvecākiem vai ar diviem citu paaudžu cilvēkiem.																																															
Mācību materiāli	JA Latvija Sociālo zinību darba burtnīcās 1. -4. klasei: vortālā www.jal.lv ; www.naudasskola.lv																																															
Vizuālais noformējums	Darbu izveido vārdnīcas formā . Vārdnīciņas apraksta daļu kopumā veido ne lielāku kā divas A4 lapas (skaidrojums un piemēri), var pievienot arī ilustrācijas neierobežotā tehnikā.																																															
Informācija iesniedzot darbu	Uz darba jānorāda: Darba nosaukums, autora vārds, uzvārds, klase, skola, darba vadītājs (skolotājs), kā arī norādīt, kas konkursā piedalās kopā ar autoru, autora un skolotāja kontaktālrūnis un e pasts..																																															
Darbu iesniegšana	Konkursa izsludināšana: 2019. gada 1. novembris. Darbu iesniegšana: JA Latvija birojā vai pa pastu no 2019.gada 15.janvāra līdz 2019.gada 22.martam. Adrese: Ūdens iela 12-21, Rīga, LV-1007 ar norādi konkursam Mana vārdnīciņa 2019. No skolas konkursam iesniedz 5 - 8 skolēnu darbus, kuriem ir skolotāja atzīme par pašrocīgi veiktu darbu.																																															
Konkursa fināls	Konkursa fināls: 2019. gada 20. maijā. Iesūtītos darbus izvērtē JA Latvija sadarbības partneris Latvijas Banka divās grupās: 1.- 2. klašu un 3.- 4. klašu grupās līdz 2019.gada 29.aprīlim. Finālistu mājas darbs: 3-5 fināla dalībnieki jau iepriekš tiks aicināti sagatavot vairākus jēdzienus, kurus viņiem būs jāskaidro citiem fināla apmeklētājiem 2 minūtēs (prezentācija var būt slaidos vai interesanti pasniegts priekšnesums). Skolēna darba līdzautori var atbalstīt prezentētāju, netraucējot skolēnam izpausties. Apbalvošanā piedalās labāko vārdnīciņu autori un vecāki un vecvecāki - darbu līdzautori, skolotāji – darbu konsultanti. Balvas katrai klašu grupai: 1.vietai balvas no AS TALLINK LATVIJA; 2. un 3. vietai balvas no Latvijas Bankas. Pārējiem finālistiem - balvas no JA Latvija un Latvijas Bankas, kā arī citiem sadarbības partneriem.																																															
Skolotājiem iesakām	Izveidot skolā vārdnīciņu izstādi - prezentāciju. Vārdnīciņu autori, skolēni, sagatavo stāstījumu par 2-3 jēdzienu skaidrojumiem un tos prezentē citiem skolēniem un skolēnu vecākiem. Skolēnu prezentācijas vērtē skolā izveidota žūrijas komisija, kuras sastāvā aicinām iesaistīties dažādu paaudžu cilvēkus - skolēnus, skolotājus, vecākus, vecvecākus. Žūrijas komisija izvērtē visas prezentācijas un izveidotās vārdnīciņas un nolemj, kuras darbus iesniegt Valsts mēroga konkursam izvērtēšanai. Vērtējumā jāņem vērā ne tikai pats skolēns un viņa komandas darbs, bet arī prasme pamatoti skaidrot 3 jēdzienus pēc izvēles.																																															
Kontakti	JA Latvija programmu direktore: Inga Bolmane, T.: 22070040; e- pasts inga@jal.lv																																															

JA Latvija aktivitāšu kalendārs 2018./2019. mācību gadam (saskaņošanā)

Datums	Aktivitāte 2018./2019.m.g.
Augusts	
jūnijs - novembris	JA Latvija un dalībsskolu līgumu slēgšana
Septembris	
10.septembris	SMU darbnīcas 2018: sākas pieteikšanās
10.septembris	#UzdrīkstiesUzvarēt: pieteikšanās ledvesmas konferencei
14.septembris	Līderu programma: atklāta pieteikšanās
15.septembris	Atvērta dalībsskolu skolotāju un skolēnu reģistrācija ja.lv
17.septembris	TITAN: pieteikšanās reģionālo čempionātu organizēšanai
18.septembris	Kurzemes reģiona SMU darbnīca 2018 - Talsos
19.septembris	Zemgales reģiona SMU darbnīca 2018 - Tukumā
20.septembris	Vidzemes reģiona SMU darbnīca 2018 - Siguldā
21.septembris	Latgales reģiona SMU darbnīca 2018 - Rēzeknē
25.septembris	Rīgas reģiona SMU darbnīca 2018 - Jūrmalā
27. septembris	JA Latvija Brīvprātīgo kluba 1. tikšanās
Oktobris	
1.oktobris	Atvērta SMU reģistrācija ja.lv
4.oktobris	SMU vebinārs par zīmolvedību
	A līmeņa skolotāju tālākizglītības kursi (2.modulis)
15.oktobris	#UzdrīkstiesUzvarēt: uzņēmējdarbības iedvesmas konference
Novembris	
	TITAN reģionālie čempionāti visā Latvijā
2.novembris	SMU pasākums CITS BAZĀRS (ziemā): sākas pieteikšanās
5.novembris	Ēnu diena: skolēni sāk reģistrēties, taču neizvēlas vakances
7.novembris	SMU vebinārs par digitalizāciju
	A līmeņa skolotāju tālākizglītības kursi (3.modulis)
14.novembris	Līderu programma: informatīvais seminārs
30.novembris	SMU vebinārs par Business Pitch
Decembris	
	Reģionālie SMU pasākumi CITS BAZĀRS visā Latvijā
8.decembris	SMU pasākums CITS BAZĀRS (ziemā)
Janvāris	
14.janvāris	Ēnu diena: Atklāta skolēnu pieteikšanās vakancēm enudiena.lv
7.-14.janvāris	TITAN: čempionāta pusfināli
5.janvāris	„Mana vārdnīciņa” un „Biznesa pasaku konkurss”: darbu iesūtīšanas sākums

Datums	Aktivitāte 2018./2019.m.g.
29.janvāris	TITAN: valsts mēroga čempionāts - fināls
Februāris	
1.februāris	SMU pasākums <i>CITS BAZĀRS</i> (pavasārī): sākas pieteikšanās
13.februāris	Ēnu diena
	Reģionālie SMU pasākumi <i>CITS BAZĀRS</i> visā Latvijā
Marts	
09.marts	SMU pasākums <i>CITS BAZĀRS</i> (pavasārī)
15.marts	Jauno uzņēmēju dienas (JUD) - Valsts mēroga SMU fināls: izsludina pieteikšanos
22.marts	„Mana vārdnīciņa” un „Biznesa pasaku konkurss”: darbu iesūtīšanas beigas
Aprīlis	
9.-11.aprīlis	International Student Company Festival (ISCF)
10.aprīlis	A līmeņa skolotāju tālākizglītības kursi (1.modulis) (ISCF) saskaņošanā
29.aprīlis	Seminārs JUD dalībniekiem - finālistiem
Maijs	
9.-10.maijs	Jauno uzņēmēju dienas 2019
20.maijs	„Mana vārdnīciņa” un „Biznesa pasaku konkurss”: apbalvošana
	SMU likvidācija un skolotāju atskaišu iesniegšana
Jūnijs	
jūnija sākums	Divu dienu skolotāju apmācības 2019: sākas pieteikšanās
Jūlijs	
jūlija vidus	JA Europe Company Of The Year Competition 2019
Augusts	
augusta sākums	#JAU2019 Līderu nometne
augusta beigas	Divu dienu skolotāju apmācības 2019

Sīkāku informāciju meklēt www.jal.lv sadaļā “aktualitātes” pasākumam aktuālajā periodā!